

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αρμόδια: Δρ. Βασιλική Μπώλου
Βοηθός Συνήγορος του Καταναλωτή

Εισηγήτρια: Δρ. Ζέτα Θεοχαροπούλου
Ειδική Επιστήμονας, Νομικός

Αθήνα, 15 Ιουλίου 2010
Αριθ. Πρωτ. : 1600

ΠΡΟΣ:

1. Α ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
2. Β ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
3. Γ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΠΡΟΣ:

ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

ΚΟΙΝ.:

1. Υπουργείο Ανάπτυξης
Γενική Γραμματεία Καταναλωτή
Διεύθυνση Προστασίας Καταναλωτή
Τμήμα Β'
Πλατεία Κάνιγγος
101 81 Αθήνα
2. Τράπεζα της Ελλάδος
Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος
Αμερικής 3
102 50 Αθήνα

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΥΣΤΑΣΗ

(Άρθρο 4 παρ. 5 ν. 3297/2004)

Ο Συνήγορος του Καταναλωτή, Ανεξάρτητη Αρχή επιφορτισμένη από το ν. 3297/2004 (ΦΕΚ Α 259/23.12.04) με τη συναινετική επίλυση καταναλωτικών διαφορών, δέχθηκε αναφορές καταναλωτών με αίτημα την επιστροφή εξόδων ύψους από 1,20€ έως 1,50€ που τους χρέωσαν οι καταγγελλόμενες Τράπεζες για κάθε κατάθεση χρηματικών ποσών που έκαναν σε λογαριασμούς τρίτων. Ο σχετικός όρος που προβλέπεται στο τιμολόγιο εργασιών κάθε τράπεζας το οποίο είναι αναρτημένο

σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2501/2002 σε κάθε τραπεζικό κατάστημα, αποτελεί Γενικό Όρο Συναλλαγών (Γ.Ο.Σ.) και συνεπώς ελέγχεται για την καταχρηστικότητά του βάσει των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν.2251/1994 περί προστασίας καταναλωτών.

Με σχετικά έγγραφα διαβιβάσαμε τις σχετικές αναφορές στις αρμόδιες Τράπεζες και ζητήσαμε να μας εκθέσουν τις απόψεις τους.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας, κατ' άρθρο 4 παρ. 5 ν. 3297/2004, έπειτα από ενδελεχή μελέτη των περιπτώσεων που τέθηκαν υπόψη της Αρχής και συνεκτιμώντας το σύνολο των ισχυρισμών και επιχειρημάτων που διατυπώθηκαν από τις τράπεζες στα απαντητικά τους έγγραφα, διαπιστώνουμε τα εξής:

1. Συνηθισμένη πρακτική των καταγγελλόμενων Τραπεζών είναι η χρέωση προμήθειας για κατάθεση σε λογαριασμό τρίτου προσώπου η οποία κυμαίνεται από 1,20€ έως 1,50€, ανάλογα εάν γίνεται μέσω ταμείου Τραπέζης ή μέσω e-banking. Η σχετική χρέωση προβλέπεται στο τιμολόγιο εργασιών κάθε Τράπεζας το οποίο είναι αναρτημένο σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2501/2002 σε κάθε τραπεζικό κατάστημα. Η σχετική χρέωση, από τη στιγμή που συνιστά όρο προδιατυπωμένο από τις τράπεζες και δεν αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τους δανειολήπτες, αποτελεί Γενικό Όρο Συναλλαγών (Γ.Ο.Σ.) και συνεπώς ελέγχεται για την καταχρηστικότητά της, βάσει των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν.2251/1994 περί προστασίας καταναλωτών.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.6 του Ν. 2251/1994 περί προστασίας καταναλωτών, *“γενικοί όροι των συναλλαγών που έχουν ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή απαγορεύονται και είναι άκυροι. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας γενικού όρου ενσωματωμένου σε σύμβαση κρίνεται αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση, ο σκοπός της, το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά τη σύναψή της και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται”*. Οι διατάξεις του άρθρου 2 παρ.6 του Ν.2251/1994 αποτελούν εξειδίκευση του γενικού κανόνα του άρθρου 281 ΑΚ (βλ. Ι.Καράκωστα, Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή, εκδ.Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, παρ.93).

3. Σύμφωνα με την αμετάκλητη απόφαση 2123/2009 του Άρειου Πάγου (Δ΄ Πολιτικό Τμήμα), που επικύρωσε την υπ' αριθμ. 3956/2008 απόφαση του Εφετείου Αθηνών το οποίο είχε αποδεχθεί την υπ' αριθμ. 711/2007 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών ως προς την καταχρηστικότητα του σχετικού Γ.Ο.Σ., ισχύουν τα ακόλουθα:

“Η κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό εκ μέρους του πελάτη της Τράπεζας καταθέτη φέρει το χαρακτήρα της ανώμαλης παρακαταθήκης (άρθρο 830 ΑΚ), στην οποία εφαρμόζονται οι περί δανείου διατάξεις, χωρίς να τίθεται θέμα πληρωμής στο θεματοφύλακα ούτε αμοιβής (άρθρο 822 ΑΚ), ούτε δαπανών φύλαξης και αποζημίωσης (άρθρο 826 ΑΚ)”.

Εξάλλου, *“περιεχόμενο της σύμβασης ανοίγματος Τραπεζικού λογαριασμού μεταξύ Τράπεζας και πελάτη-καταθέτη αποτελεί και η κατάθεση υπέρ του πελάτη-καταθέτη δικαιούχου του λογαριασμού, ως τρίτου, χρηματικού ποσού στο ίδιο τραπεζικό λογαριασμό από τρίτο πρόσωπο ύστερα από εντολή του πελάτη-καταθέτη με την έννοια του παρεπόμενου και όχι της αυτοτελούς συναλλαγής”*.

Ενώ, "με την παρεμβολή του τρίτου προσώπου δεν αλλοιώνεται ο χαρακτήρας της μεταξύ της Τράπεζας και του πελάτη της-καταθέτη δικαιούχου του λογαριασμού λειτουργούσας σύμβασης ως ανώμαλης παρακαταθήκης". "Η κατάθεση αυτή εκ μέρους του τρίτου εξυπηρετεί τα συμφέροντα του τηρούντος τον τραπεζικό λογαριασμό πελάτη-καταθέτη, του οποίου οι τραπεζικές καταθέσεις αυξάνονται από τον χρόνο κατάθεσης, αλλά και τα συμφέροντα της Τράπεζας με την αύξηση της ρευστότητάς της, που δεν είναι σίγουρο ότι θα επερχόταν εάν τα χρήματά της προωθούντο στο δικαιούχο πελάτη-καταθέτη, χωρίς να περάσουν από το Ταμείο της Τράπεζας".

Η τυχόν "αναγραφή του ονόματος του καταθέτη τρίτου στο σχετικό παραστατικό που εκδίδει η Τράπεζα και του χορηγεί, συνιστά προέκταση της υποχρέωσης του πελάτη-καταθέτη της Τράπεζας για τη χορήγηση εκ μέρους του τελευταίου σχετικής εξοφλητικής απόδειξης σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 424 ΑΚ".

"Κατά την κατάθεση εκ μέρους τρίτου συντελείται παράπλευρη λειτουργία στο πλαίσιο της λειτουργούσας μεταξύ της Τράπεζας και του πελάτη της δικαιούχου του λογαριασμού σύμβασης τραπεζικής κατάθεσης. Την παράπλευρη δε αυτή λειτουργία τη γνωρίζει το πιστωτικό ίδρυμα ήδη από το χρόνο σύναψης της Τραπεζικής σύμβασης-κατάθεσης με τον πελάτη της-καταναλωτή, αφού όπως προαναφέρθηκε στη λειτουργία της σύμβασης αυτής περιλαμβάνεται κατά τη συμφωνία των μερών και η κατάθεση εκ μέρους τρίτου προσώπου της Τράπεζας, ενώ το σχετικό κόστος της Τράπεζας εξ αφορμής της προαναφερθείσας συμβατικά επιτρεπτής κατάθεσης εκ μέρους τρίτου έχει συμπεριληφθεί στην όλη συμφωνία με την ειδικότερη συμφωνία-ρύθμιση του σχετικού επιτοκίου, που θα διέπει τον τραπεζικό λογαριασμό".

"Ο τρίτος καταθέτης με την ιδιότητα και αυτός ατομικά του καταναλωτή, δεν έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ένα άλλο πιστωτικό ίδρυμα ή άλλο τρόπο για να εκπληρώσει την προς το δανειστή του πελάτη-καταθέτη της Τράπεζας υποχρέωσή του, εφόσον ενεργεί (ο τρίτος) κατ' εντολήν και για λογαριασμό του πελάτη της Τράπεζας κατόχου του τραπεζικού λογαριασμού".

4. Βάσει των ανωτέρω, ο σχετικός Γ.Ο.Σ. είναι καταχρηστικός και άκυρος και αντίκειται στη γενική ρήτρα του άρθρου 2 παρ.6 Ν.2251/1994, "καθόσον επιφέρει απόκλιση από τις ρυθμίσεις του ενδοτικού δικαίου διαταράσσοντας την καθοδηγητική του λειτουργία και δεν επιτυγχάνει μία στοιχειωδώς δίκαιη εξισορρόπηση των εκατέρωθεν τυπικών συμφερόντων". Ο σχετικός Γ.Ο.Σ. **"διαταράσσει ουσιωδώς την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων στη σύμβαση ανοίγματος τραπεζικού λογαριασμού μεταξύ της Τράπεζας και του πελάτη της-καταθέτη με την έννοια ότι η Τράπεζα εισπράττει αμοιβή για την αποδοχή της εκ μέρους του τρίτου κατάθεσης στον ίδιο τραπεζικό λογαριασμό υπέρ του πελάτη παρά το γεγονός ότι το σχετικό κόστος ήδη έχει καλυφθεί με το συμβατικό όρο καθορισμού του επιτοκίου, οι δε συνέπειες της διαταράξεως αυτής μετακυλίσονται σε βάρος του τρίτου καταθέτη με την ιδιότητα του καταναλωτή** αντανακλαστικά και αλυσσιδωτά με την καταβολή της επί πλέον αμοιβής, ώστε τελικά δεν επιτυγχάνεται μια στοιχειωδώς δίκαιη εξισορρόπηση των εκατέρωθεν τυπικών συμφερόντων".

5. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι καταγγελλόμενες Τράπεζες στηριζόμενες στον, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, καταχρηστικό και άρα άκυρο Γ.Ο.Σ. που παραβιάζει ευθέως τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ.6 του Ν. 2251/1994, έγιναν αδικαιολογήτως πλουσιότερες σε βάρος των περιουσιών των καταγγελλόντων χωρίς νόμιμη αιτία. Συνεπώς, οι καταγγέλλοντες δικαιούνται να αναζητήσουν τα ποσά που αχρεωστήτως

κατέβαλαν ως έξοδα κατάθεσης σε λογαριασμούς τρίτων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 904 επ. του ΑΚ.

Ενόψει των ανωτέρω, με σκοπό τη συμβιβαστική επίλυση των υπό κρίση διαφορών, ο Συνήγορος του Καταναλωτή:

Ι) Απευθύνει σύσταση προς τις καταγγελλόμενες Τράπεζες να επιστρέψουν στους καταγγέλλοντες ως αχρεωστήτως καταβληθέντα (άρ.904 επ. ΑΚ) τα ποσά των εξόδων που εισπράχθηκαν για κάθε κατάθεση χρηματικών ποσών που έκαναν σε λογαριασμούς τρίτων, ικανοποιώντας τα αιτήματα των αναφορών τους.

ΙΙ. Καλεί τις εν λόγω Τράπεζες να του γνωστοποιήσει εγγράφως εντός δέκα (10) ημερών, εάν αποδέχονται τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα έγγραφη σύσταση.

ΙΙΙ. Αποφασίζει ότι σε περίπτωση που οι καταγγελλόμενες Τράπεζες δεν αποδεχθούν τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα σύσταση, τότε ο Συνήγορος του Καταναλωτή θα ενεργήσει σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην παρ.5 του άρθρου 4 του Ν. 3297/2004 (ΦΕΚ Α' 259/23.12.04).

ΙV) Διαβιβάζει την παρούσα σύσταση στην Διεύθυνση Προστασίας Καταναλωτή της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης για τις δικές της κατά νόμο ενέργειες σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 13 α «Κυρώσεις» του ν. 2251/1994 ΦΕΚ Α 159 «Προστασία των Καταναλωτών, όπως ισχύει.

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Ευάγγελος Ζερβέας